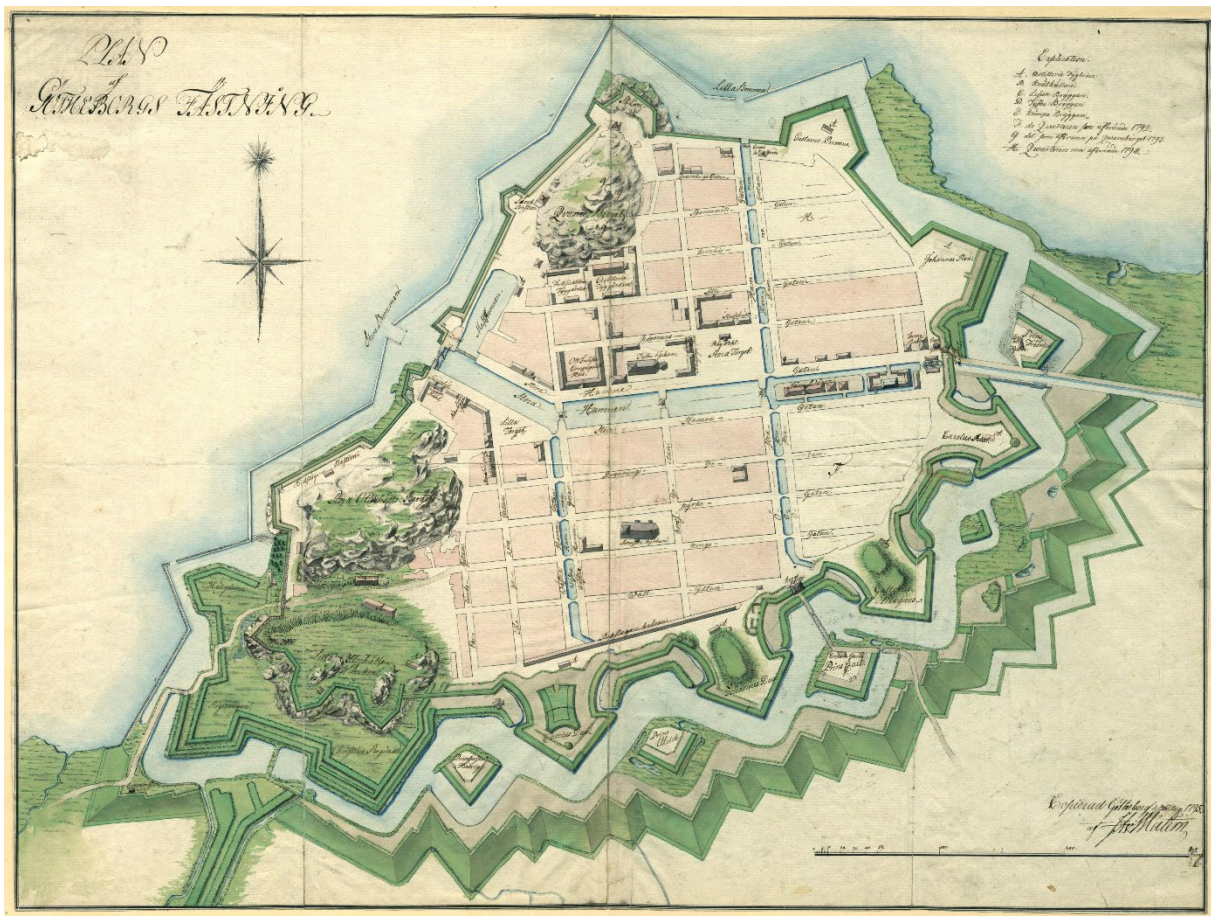

Stadsplanering i Göteborg 1700-1905

April 2023

Göteborg år 1795. J A v Matérn (Copy), Public domain, via Wikimedia Commons

Stadsplanering i Göteborg har funnits allt sedan åren 1619 och 1620, då staden anlades av holländare som en [fästningsstad](#) enligt regularitetens princip. Stadsplanen var utformad som en [rutnätsplan](#) med kanaler parallellt med gatorna, men hänsyn fick tas till markförutsättningarna. Utanför den centrala befästningen låg förstäderna [Masthugget](#) och [Majorna](#). Bebyggelsen bestod av trähus och under 1700-talet och början av 1800-talet drabbades staden av flera svåra stadsbränder, varefter ny trähusbebyggelse förbjöds och de nya husen uppfördes i sten. År 1807 upphörde staden som fästningsstad och de omgivande murarna revs, vilket gav utrymme för ny bebyggelse.

Industrialiseringen medförde att [Göteborgs](#) befolkning ökade kraftigt med början från 1850-talet. Genom en stadsplanetävling på 1860-talet togs en stadsplan fram för nya områden utanför vallgraven, vilken fastställdes år 1866 och kom att genomföras fram till omkring sekelskiftet 1900. År 1901 genomfördes en ny stadsplanetävling för områden öster om Heden, mot [Fattighusån](#) och [Mölnålsån](#), samt [Landala](#) och [Johanneberg](#).

Staden expanderade genom [inkorporering](#) av de omkringliggande områdena Majorna (1868), [Annedal](#) (1872) och Landala (1883), samt [Lundby socken](#) (1906) och [Örgryte socken](#) (1922). Under mitten och andra halvan av 1900-talet skedde ytterligare

inkorporeringar: [Västra Frölunda socken](#) (1945), [Backa socken](#) (1948), de omkringliggande kommunerna på [Hisingen](#) (1967 och 1974) och nordöst om staden (1967), samt [Styrsö](#) (1974).

Under 1900-talets första hälft präglades stadsplanearbetet av [stadsingenjören Albert Lilienberg](#), vars planer upprättades enligt 1910-talets [nationalromantiska](#) och 1920-talets [klassicistiska](#) byggnadsideal, och hans efterträdare [Uno Åhrén](#), vars planer upprättades enligt [funktionalismens](#) ideal. Under 1960-talet genomfördes en kraftig förnyelse av bostadsbeståndet genom omfattande [saneringar](#) av de gamla [arbetarstadsdelarna](#), samtidigt som [miljonprogrammet](#) genomfördes under åren 1965 till 1975 och nya bostadsområden uppfördes. Samtidigt byggdes trafikinfrastrukturen ut med stora trafikleder och nya förbindelser över [Göta älv](#) i form av [Älvsborgsbron](#) och [Tingstadstunneln](#).

Efter nedläggningen av varven på 1970-talet kom de gamla varvsområdena på [Norra Älvstranden](#) att omvandlas till områden med bostäder, kontor och forskningsinstitutioner. Under 2000-talet har stadsplaneringen inriktats på att bygga staden inifrån och ut och förtäta och bygga ut centrala staden genom bland annat Vision Älvstaden. År 2022 antogs en [översiktsplan](#), som sträcker sig fram till år 2060. Inom ramen för [Västsvenska paketet](#) genomförs flera infrastrukturprojekt i form av bland annat [Västlänken](#) och [Marieholmstunneln](#). Vid årsskiftet 2022/2023 inrättades en ny organisation för stadsutveckling i [Göteborgs stad](#), med syftet att göra stadsutvecklingsprocessen mer sammanhållen.

Handelsstaden 1700–1800

Göteborg var genom [Ostindiska kompaniet](#) en blomstrande handelsstad under 1700-talet. Till följd av flera stadsbränder fick trähusbebyggelsen innanför vallgraven byggas upp på nytt, men några stenhus tillkom också.^[22] Befolkningen ökade från omkring 6 000 till cirka 12 000 invånare i slutet av århundradet. Under de första årtiondena underhölls försvarsverken, men de kom att förfalla allt mer under århundradet och befästningen kom att spela ut sin roll.^[23]

Handeln bedrevs främst omkring Stora Hamnkanalen, medan det på [Otterhällan](#) och [Kvarnberget](#) fanns kåkbebyggelse. Utefter Fattighusån fanns olika institutioner och längs Mölndalsån och [Säveån](#) låg [manufaktur](#). I Masthugget och Haga bodde sjöman och hamnarbetare.^[24] Kvarteren i staden var indelade i smala rektangulära tomter, vilka hade kortsida mot gatan. Vissa handelsgårdar gick tvärsigenom kvarteren.^[25]

Den civila byggnadsverksamheten leddes av [stadsbyggmästaren](#), men år 1717 inrättades en tjänst som stadsingenjör, som var såväl arkitekt som ingenjör. Stadsingenjörens ansvar omfattade tekniska konstruktioner och uppritning av tomtkartor, men även utformningen av offentliga byggnader, samt granskning av privata byggen. Den förste innehavaren av tjänsten som stadsingenjör var [Johan Eberhard Carlberg](#), som år 1727 efterträddes av brodern [Bengt Wilhelm Carlberg](#). Den senare efterträddes år 1775 av sin son [Carl Wilhelm Carlberg](#). Carlbergarna kom att sätta sin prägel på utformningen av staden när den byggdes upp efter de omfattande stadsbränderna.^[26]

Bland offentliga byggnader som uppfördes under 1700-talet fanns [Ostindiska huset](#), [Sahlgrenska huset](#), [Sahlgrenska sjukhuset](#) vid [Postgatan](#) och [garnisonssjukhuset](#) vid [Kungsgatan](#). [Domkyrkan](#) och [Tyska kyrkan](#) reparerades och byggnader runt [Kronhuset](#) byggdes upp igen efter bränderna.^[26]

Från trästad till stenstad 1800–1865

[Johan Eberhard Carlberg](#) blev Göteborgs förste stadsingenjör år 1717. Målning: Johan Henrik Scheffel, Public domain, via Wikimedia Commons

Innanför vallgraven infördes förbud mot trähus och bebyggelsen ersattes med stenhus. Rivningen av stadsmuren gav utrymme för ny bebyggelse innanför vallgraven och utanför vallgraven anlades [Nya Allén](#) och nya parkområden. Förstäderna Haga och Majorna byggdes ut.^[22]

Efter stadsbränderna under 1700-talet hade ny bebyggelse uppförts, huvudsakligen i form av trähus i en eller två våningar. År 1803 förbjöds dock ny träbebyggelse inom vallgraven. Staden avtalade år 1807 med [Kronan](#) om att riva de förfallna stadsmurarna för att kunna utöka bebyggelsen. Då hade staden åter drabbats av stora bränder, som medfört att stora delar av staden ödelagts, och vid återuppbyggnaden skedde en större exploatering. Det kom därför att dröja till 1840-talet innan området omedelbart innanför vallgraven bebyggdes.^{[27][28]}

Haga fick en ny stadsplan år 1811 och kom därefter att utökas österut. Nya Haga bestod av området från nuvarande Östra Skansgatan till [Sprängkullsgatan](#), där [Haga Nygata](#) utgjorde sydgräns. Bebyggelsen i Haga kom att förtätas under åren 1840–1875.^[29] För att få ordning på byggnads sättet i Majorna upprättades ”Byggnads-Ordning för Carl Johans församling” år 1843. Majorna ansökte om införlivning med Göteborg år 1856, men det genomfördes först år 1868.^[30]

Under åren 1792–1802 drabbades staden av fyra omfattande bränder, varför [Kungl. Maj:t](#) år 1803 fastställde en ny byggnadsordning för Göteborg ”*hvarigenom ej endast beqwämlighet och prydighet wid Stadens återuppbyggande winnas kunna, utan i synnerhet tilfällen till sådane olyckshändelser, så widt möjligt är, förekommas*”. Ett totalförbud mot nya trähus innanför vallgraven infördes. En reglering till enhetlig tomtstorlek, där så var möjligt, infördes. Husen längs Hamngatorna skulle vara minst två våningar, men ”*At upföra högre Wåningshus är icke endast tillåtit, utan anser Kongl Mai:t med Nådigt wälbehag et sådant företagande, såsom lämdande till Stadens prydna*”. På Kvarnberget och [Stora Otterhällan](#) reglerades stadsplanen, men tomterna var fortfarande små och på Otterhällan var [korsvirkeshus](#) tillåtna.^[31]

Genom Carl Wilhelm Carlbergs arbete kom stadsbilden att genomgå en radikal förändring med byggnader uppförda i sten och enligt [nyklassicismens](#) ideal. Carlberg ritade den nya domkyrkan, flera privathus, bland annat [Chalmerska huset](#), och tog fram en ritning för ett [typhus](#) för mindre tomter. [Södra Hamngatan](#) mellan [Östra Hamngatan](#) och [Västra Hamngatan](#) var det främsta resultatet av Carlbergs arbete.^[32]

[Stadsarkitekten](#) Carl Wilhelm Carlberg tog fram en plan för hur det tidigare fästningsområdet skulle bebyggas. Planen fastställdes år 1808. På båda sidorna om vallgraven planerades bebyggelse och området delades in i [kvarter](#), vilka lades i förhållande till fästningsverken. Runt området anlades [Nya Allén](#), som stod klar år 1827. Planen följdes i öster och söder fram till [Grönsakstorget](#), medan indelningen kom att avvika västerut mot älven. Den planerade bebyggelsen söder om vallgraven kom aldrig att genomföras.^[33] Kvartermönstret mellan Larmgatorna var i 1808 års plan mer oregelbundet än i de tidigare delarna av staden.^[2]

När utbyggnaden innanför vallgraven inleddes på 1840-talet introducerades nya stadsbyggnadsidéer, vilka innebar en funktionsuppdelning mellan olika områden, där industrier och bostadsområden skildes åt. Skolor, sjukhus och andra allmänna inrättningar skildes från övrig bebyggelse och uppfördes som enskilda byggnader, omgivna med grönska. Exempelvis flyttade [Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset](#), [Elementarläroverket](#) och [Engelska församlingen](#) till området innanför vallgraven. Vid Stora Torget ([Gustaf Adolfs torg](#)) uppfördes [Börsen](#) år 1849 och torghandeln flyttades till det nyanlagda [Kungstorget](#). Fisktorget anlades vid samma tid och [Grönsakstorget](#) tillkom på 1870-talet.^[34]

Den första moderna kajen längs älven anlades omkring år 1860 och från [järnvägsstationen](#) drogs det fram spår till kajen, där ett nytt [Tull- och Packhus](#) uppfördes. De flesta större industrier anlades utanför staden, men [Göteborgs Mekaniska Verkstad](#) byggdes väster om [Stora Bommen](#), [Rosenlunds spinneri](#) anlades intill [Rosenlundskanalen](#) och mellan dessa industrier låg [gasverket](#).^[35]

Förslag till utvidgning av Göteborg med [Nya Allén](#) år 1857. C.J. Nyström, Public domain, via Wikimedia Commons

Utökning utanför vallgraven 1865–1905

Staden utökades i slutet av 1800-talet med Majorna–[Kungsladugård](#), Annedal och Landala. Bostadsområdena utanför vallgraven uppfördes enligt rutnätsplaner och med stenhus närmast den centrala staden, medan arbetarstadsdelarna i utkanten dominerades av [landshövdingehus](#). Längs vattnet anlades stora industriområden.^[36]

[Industrialismen](#), som i Sverige fick sitt genombrott omkring år 1850, medförde att Göteborgs befolkning ökade mycket kraftigt, från 37 000 år 1860 till 130 000 år 1900, varför omkringliggande markområden inkorporerades i staden. Befolkningsökningen ledde till svår bostadsbrist. För att åtgärda de dåliga bostadsförhållandena bildade arbetare byggnads- och bostadsföreningar och [filantropiska](#) och halvfilantropiska stiftelser byggde bostäder åt stadens arbetare.^[37]

Inom vallgraven kom handel, förvaltning och representation att dominera, medan bostäder byggdes utanför vallgraven. Förorten Haga var år 1880 helt utbyggd och den ändrade karaktär från [trädgårdsstad](#) till en stad i staden. [Dicksonska stiftelsen](#) och [Lindströmska stiftelsen](#) uppförde arbetarbostäder i Haga, medan Carnegie & Co byggde bostäder för sina arbetare i Majorna och [Göteborgs sparbank](#), Göteborgs Arbetarebostads AB, samt Arbetarnas Byggnadsförening uppförde olika sorters bostadshus i Annedal.^[38] [Lindholmen](#) blev en arbetarstadsdel, där [Slottsberget](#) bebyggdes först.^[39]

Hisingen blev genom varvsetableringarna ett industriområde. År 1848 startades [Lindholmens varv](#), år 1867 flyttades [Göteborgs Mekaniska Verkstad](#) över älven till Götaverkens område och år 1873 startades [Eriksbergs Mekaniska Verkstad](#). Även andra industrier grundades under 1800-talets slut och för att kunna expandera torrlades [Lundbyvassen](#) och område runt Lindholmen.^[40]

Sedan Majorna införlivats år 1868 upprättades en stadsplan för området år 1878. [Karl Johansgatan](#) och [Karl Johans torg](#) dominerade planen, men [Allmänna vägens](#) sträckning bibehölls delvis. Under åren 1880–1910 kom landshövdingehuset att uppföras där det tidigare varit låg trähusbebyggelse, medan Karl Johans torg och dess omgivning uppfördes omkring år 1920.^[30]

Annedal införlivades år 1872 och en stadsplan för området upprättades samma år. Bebyggelsen kom att bestå av olika typer av arbetarbostäder, bland annat uppfördes de allra första landshövdingehusen i kvarteret Ananasen under åren 1876–1881. Institutioner som Folkskoleseminariet, [Epidemisjukhuset](#) och [Barnbördshuset](#) förlades till stadsdelen.^[41] Landala införlivades år 1883 och året efter fick området en stadsplan, vilken medförde att det i stadsdelen kom att uppföras framför allt landshövdingehus.

Stadens [fattigvårdsinrättning](#) invigdes år 1888.^[42]

Planuppdraget 1861

I maj 1859 påbörjades torrläggningen av [Gullbergsvass](#). Då [Statens Järnvägars arrende](#) av mark mellan järnvägen och vassen upphörde vid utgången av år 1860 lämnade chefen för järnvägsbyggandet, [Nils Ericson](#), ett yttrande till staden med förslag om att planera området norr om järnvägen, varefter [magistraten](#) och [borgerskapet](#) beslöt att kartlägga hela området och i april 1861 var kartan färdig. Fyra olika förslagsritningar hade tagits fram och de styrande beslöt att tillsätta en kommitté för reglering av Gullbergsvass och [Stampen](#). Efter granskning av förslagen och överläggning med rådgivare blev kommittén övertygad om att planarbetet behövde få ett sammanhang med nuvarande och framtida stadsdelar, varför den i en skrivelse till magistraten den 2 november 1861 föreslog att uppdraget skulle utökas till *”så väl nuvarande stadsområdet inom forna fästningsvallarna som Masthugget, Hagorna, Hagaheden samt Exercisheden och en del af ... Landeriet Cathrinelund ... med inbegrepp av den så kallade Tegelbruksängen”*. Det kunde då i ett sammanhang upprättas en plan för gatu- och tomtindelning för de områden, som med sannolikhet skulle komma att bebyggas i framtiden, då det kunde antas att befolkningen i staden skulle komma att öka snabbare än som dittills skett.^[43]

Planen borde omfatta såväl mark som disponerades av staden, som av enskilda och det ansågs att man inte skulle förlora något på en så stor plan, även om det skulle ta lång tid innan den genomfördes, då den skulle kunna ändras utifrån framtida behov. Framför allt förutsåg man ett snart behov av bebyggande av Hagaheden och dessutom hade ägaren av Katrinelund tagit upp frågan om bebyggande av Tegelbruksängen. En tävling om planförslag skulle utlysas med en prissumma om 3 000 [riksdaler](#). Den 22 november 1861 biföll magistraten kommitténs begäran. Planarbetet kom att omfatta ett cirka 230 [hektar](#) stort område mellan Fattighusån och Haga.^[44]

Plantävlingen 1862

I december 1861 utlyses en internationell fri tävling, där de två bästa förslagen skulle belönas med 2 000 respektive 1 000 riksdaler. Förslagen, med planritningar och beskrivningar, skulle vara inlämnade senast vid halvårsskiftet 1862.^[45] Detta var Sveriges första stora plantävling.^[46] Det inkom 23 bidrag, vilka ställdes ut på [Göteborgs museum](#) och refererades i [Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning](#).^[45]

I arbetet med att utvärdera och bearbeta tävlingsbidragen förstärktes kommittén med chefen för Statens Jernvägsbyggnader Nils Ericson, tulldistriktschefen Viktor Karström, samt representanterna för handels societeten [James Jameson Dickson](#) och [Olof Wijk d.y.](#) och de lämnade sitt utslag den 15 maj 1863. Ingen vinnare utsågs, men fyra förslag belönades då de ansågs värdefulla för det fortsatta planarbetet. De främsta förslagen hade lämnats av [Gustaf Nerman](#) och [J. G. Richert](#). Ingenjören J. Damm vid Jernvägsbyrån och trädgårdsarkitekten [Knut Forsberg](#) belönades. Stadsarkitekten i Göteborg [Hans Jakob Strömberg](#) deltog utom tävlan och fick ett erkännande för sitt förtjänstfulla förslag.^[47] Gemensamt för Nermans, Richerts, Forsbergs och Strömbergs förslag var allégator som gestaltningsidé.^[48] I alla förslagen återfanns en gata söderut från [Kungsporten](#) förbi [Stora Teatern](#) och fram till [Lorensbergsparken](#), den blivande [Kungsportsavenyen](#).^[49]

[GhmPK:387

[Kungsportsavenyen](#) anlades som en del av stadsplanen från år 1866. Okänd fotograf, Public domain, via Wikimedia Commons

Planen 1863

Kommittén upprättade utifrån de fem mest användbara tävlingsbidragen ett nytt förslag, daterat den 31 december 1863. Framför allt Strömbergs och Forsbergs storslagna kontinentala huvudstråk påverkade det slutliga planförslaget och den tidens stadsbyggnadsprinciper kom i hög grad att realiseras i Göteborg och planen kom att sätta en [kosmopolitisk](#) prägel på den nya stenstaden.^[50] Härigenom introducerades den kontinentala storstadsmodellen i Sverige, vilken innebar differentierade system av [alléer](#), huvud- och sidogator, parker, platser och bostadskvarter. Stadsplanen var dessutom anpassad utifrån [topografin](#).^[51]

Redan år 1857 hade det ansetts att Hagaheden inom kort borde planeras för bebyggande och i kommitténs förslag år 1863 utsågs den som det för omedelbar exploatering mest lämpade området. I maj 1864 fattade staden avgörande beslut om planens genomförande och den fick kunglig fastställelse den 23 november 1866.^[52] Den 26 maj 1864 beslöt stadsfullmäktige att [Hasselbladska ängen](#) och den intilliggande Lönndalaängen skulle bebyggas först och [drätselkammaren](#) fick i uppdrag att vidta förberedande åtgärder, inklusive kostnadsberäkning för utläggning av gator och erforderliga ledningar. Fortsättningen på [Magasinsgatan](#), som numera är [Viktoriagatan](#), skulle ske så snart som möjligt.^[53]

Plangenomförandet 1867–1895

Den 7 mars 1867 godkände stadsfullmäktige föreslagen reglering av Hasselbladska ängen. Hela planområdet ingick i 12:e [roten](#), vilken delades upp i rotarna 13:e ([Vasastaden](#)), 14:e ([Lorensberg](#)), 15:e ([Heden](#)), 16:e (Stampen) och 17:e (Gullbergsvass).^[54]

Plankartan, som faststälts av Kungl. Maj:t år 1866, visade översiktligt hur det avsågs att reglera bebyggelsen och de nya stadsdelarna. För genomförandet togs regleringskartor fram, vilka detaljerat beskrev gator, kvarter och tomtindelningar. För genomförandet av Hagaheden krävdes sju–åtta regleringar under åren 1867–1878, samt ett antal omregleringar under 1880- och 1890-talen. Regleringarna utgick ifrån den fastställda planen och stadens för tillfället gällande [byggnadsordning](#). Drätselkammaren, som ansvarade för stadens egendom, tog initiativ till reglering för att kunna sälja tomtmark. [Stadsfullmäktige](#) fattade beslut om godkännande av regleringen, vilken därefter fastställdes av [Länsstyrelsen](#), som bedömde om det var förenligt med den fastställda planen.^[55]

Marken såldes med [äganderätt](#) på stadens villkor till privatpersoner, föreningar eller bolag. Priset sattes marknadsanpassat utifrån gatornas tre till fyra attraktionsnivåer.^[56] Mark reserverades för framtida behov och för offentliga institutioner med särskilt hög samhällsnytta: [Chalmerska slöjdskolan](#), [Slöjdföreningens skola](#), [Praktiska Hushållsskolan](#), [Göteborgs högre realläroverk](#), [Fruentimmersföreningens flickskola](#), Slöjdföreningens nya skolhus och [Röhsska konstslöjdmuseet](#). [Göteborgs stadsbibliotek](#) och [Göteborgs högskola](#) förlades på allmän plats, [Haga Kyrkoplan](#) respektive [Vasaparken](#).^[57]

Vid tomtförsäljningen tillämpades villkor, som faststälts i regleringen och kunde avse byggnadernas material och höjd, samt parkkvarterens yttre gestaltning och förgårdars användning. Det angavs även en frist inom vilken byggnader måste uppföras från det att tomten köpts. Till att börja med var fristen fyra år, men den sänktes senare till tre år.^[58]

Göteborg år 1890. Arvid Södergren, Public domain, via Wikimedia Commons

Stadsplanetävlingen 1901

Stadens utbyggnad enligt planen från 1861 års stadsplanetävling var genomförd vid sekelskiftet 1900. En ny internationell stadsplanetävling utlystes i april 1901. Den omfattade området öster om Heden, mot Fattighusån och Mölndalsån, samt Landala och [Johanneberg](#). 32 förslag lämnades in, av vilka 19 var utländska. Det vinnande förslaget hade tagits fram av arkitekterna [Per Hallman](#) och [Fredrik Sundbärg](#) och andrapris gick till [Nils Gellerstedt](#) och [Torben Grut](#). Nya stadsplaneringsideal hade uppstått genom [Camillo Sittes](#) idéer. Istället för rutnätsmönster framhölls stadens informella struktur med krökta gator, byggnad i fonden och intima torg. De prisbelönta förslagen byggde på dessa idéer.^[59] Konst- och litteraturkritikern [Edvard Alkman](#) skrev i januari 1902 om stadsplanetävlingen i Göteborg, där han berömde Hallmans och Sundbärgs arbete och benämnde dem ”de nya idéernas män”. Huvudförtjänsten med förslaget, vars motto var ”Natur och Konst”, var enligt prisnämnden ”att terrängens naturliga beskaffenhet blivit synnerligen väl använd”.^[60] Gellerstedts och Gruts förslag hade mottot ”För det nya seklet”.^[61]

Ett krav i stadsplanetävlingen var att ansluta till befintliga eller planerade gator och att vissa allmänna platser redan hade sin placering. Därigenom skapades en kontinuitet i stadsbilden. De stadsrum som skulle gestaltas var Bohustorget (beläget mellan [Skånegatan](#), Bohusgatan och nuvarande [polishuset](#)), Exercisheden och [Götaplatsen](#).^[62]

Enligt Hallmans och Sundbärgs plan skulle industrier läggas på "slättlandet" längs Mölndalsån, medan villor skulle läggas på de östliga bergssluttningarna och arbetarbostäder skulle läggas i de västra delarna av planen. Gellerstedt och Grut föreslog att villor skulle byggas på höjderna, medan arbetarbostäder skulle ligga så att de hade goda kommunikationer och inte låg alltför långt från industrierna. Lämpliga områden var intill [Gårda](#), mellan Mölndalsån, Skånegatan och [Södra Vägen](#), samt i stadsdelarna Stampen, Annedal och Landala.^[63]

Arkitekten [Eugen Thorburn](#) och stadsingenjören [Anders Johan Atterberg](#) upprättade år 1904 en stadsplan baserad på de belönade förslagen. Stadsplanen fastställdes år 1907. I denna plan ingick bland annat Götaplatsen, som en monumentalplats avslutande Kungsportsavenyen.^[59] I en artikelserie i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning år 1904 redovisade Eugen Thorburn planstudierna och stadsplanen diskuterades offentligt.^[64]

Läs hela artikeln om Stadsplanering i Göteborg på [Wikipedia](#).

Text: Artikeln [Stadsplanering i Göteborg](#) på Wikipedia, licensierad enligt [Creative Commons Erkännande-dela-lik 3.0 Unported](#)